

N:o 62.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående
ändring i pensionsåldern för personal vid intendentur-
kåren m. fl.; gifven Stockholms slott den 21 december
1906.*

Under återopande af bilagda utdrag ur statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen medgifva,

dels att punkten 2 i de utaf Kungl. Maj:t med 1877 års Riksdag antagna grunder för pensionering af arméns befäl och underbefäl med vederlikar måtte erhålla följande förändrade lydelse:

»2.

En hvar af förenämnda ämbets- och tjänstemän, hvilken vid afskedstagandet stått i statens tjänst i 30 år, eller, om han är underofficer vid värfvadt garnisonsregemente eller fortifikationen, i 25 år, samt i öfrigt till arméns pensionskassa erlagt stadgad pensionsafgift, och är till pension ur kassan berättigad, äger att efter erhållet afsked undfå fyllnads-pension, beräknad enligt punkten 1 här ofvan, om tillika följande lefnads-år äro uppnådda, nämligen af:

a) generaler af alla grader, generalintendenten, militärbefälhafvaren å Gottland, krigsarkivarien samt vaktmästarna vid militära ämbetsverk och staber 65 år;

b) regements- och sekundchefer äfvensom öfriga chefer för särskildt för sig bestående militära kårer, öfverstarna vid generalstaben och fortifikationen, kommandanten i Boden, öfverfältintendenten, chefen för krigs-

högskolan, professorn vid generalstaben, fältintendenter, auditörer, sekreteraren vid fortifikationen, regementsläkare, chefen för arméförvaltningens intendentsdepartements sjukvårdsbyrå, chefläkaren vid garnisonssjukhuset i Stockholm, regementsveterinärer, tygingenjörer, fabriksingenjörer, tygförvaltare, fabriksförvaltare, kassörer och förrådsförvaltare vid fortifikationen, förvaltare vid intendenturkåren, fanjunkarna vid krigsskolan, väbelen vid artilleri- och ingenjörhögskolan, tygunderofficerare, verkmästare, besiktningsrustmästare, tygskrifvare, fabrikskrifvare, tyghandtverkare, gevärshandtverkare och handtverkare vid trängen..... 60 år;

c) öfriga i mom. b ej upptagna regementsofficerare, regementsintendenter, intendenter, bataljonsläkare, assistenten å arméförvaltningens intendentsdepartements sjukvårdsbyrå, sjukhusläkaren med bataljonsläkares lön vid garnisonssjukhuset i Stockholm, regementsstallmästare, bataljonsveterinärer..... 55 år;

d) officerare af kompaniofficers grad, underintendenter, underofficerare, med undantag af fanjunkarna vid krigsskolan och tygunderofficerare, äfvensom musikpersonal..... 50 år.»

dels ock att föreskrift meddelas därom, att nuvarande löntagare, som icke önskar få de nya bestämmelserna på sig tillämpade, skall senast sex månader efter deras trädande i kraft därom göra anmälan hos direktionen öfver arméns pensionskassa.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom.

GUSTAF.

Lars Tingsten.

*Utdrag af protokollet öfver landtförsvarsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å
Stockholms slott den 21 december 1906.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: TINGSTEN,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
DYRSSEN,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
JUHLIN,
SWARTZ.

Departementschefen, statsrådet Tingsten anförde härefter:

»Enligt de af Kungl. Maj:t med 1877 års Riksdag fastställda grunder för pensioneringen af arméns befäl och underbefäl med vederlikar inträder pensionsåldern för generalintendenten vid uppnådda 65 år samt för regementsintendenter vid 60 år. Efter intendenturkårens omorganisation år 1892 gjorde Kungl. Maj:t framställning till 1894 års Riksdag därom, att pensionsåldern för fältintendenter, intendenter och förvaltare vid intendenturkåren skulle bestämmas till densamma som för regementsintendenterna eller 60 år.

Riksdagen ansåg den omständigheten, att för de förutvarande regementsintendenterna varit stadgad rätt att vid fyllda 60 lefnadsår till-

Sänkning af
intendentur-
personalens
pensionsålder.

träda fyllnadspension, icke ovillkorligen borde medföra, att för den nya intendenturkåren i dess helhet samma bestämmelser skulle antagas, enär af kårens ifrågavarande tjänstebefattningar icke alla vore likställda med de förutvarande regementsintendenternas. Om det också kunde befinnas lämpligt, att intendenterna erhöles rätt till fyllnadspension vid samma ålder som de med dem likställda regementsintendenterna, och att således dem ålades att afgå från tjänsten vid 63 års ålder, för att man måtte hafva visshet, att de i tjänst varande intendenterna ägde den kroppsliga rörlighet och uthållighet, som utan tvifvel deras tjänst isynnerhet i krig fordrade, äfvensom att bland de pensionerade vid mobilisering funnes någon tillgång till reserver, ansåge Riksdagen däremot i afseende å fältintendenterna och förvaltarna, hvilkas befattningar icke i allmänhet kräde samma rörlighet och spänstighet som intendenternas utan syntes mera likställda med vanliga civila tjänster, rätten till fyllnadspension böra inträda först vid 65 års ålder.

1902 års Riksdag medgaf på Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning, att pensionsåldern för öfverfältintendenten skulle utgöra 65 år och för underintendenter 55 år.

Intendenturkårens personal är alltså pensionsberättigad efter uppnåendet af nedannämnda lefnadsålder i hvarje särskild grad, nämligen:

generalintendenten	65 år
öfverfältintendenten	65 »
fältintendenter	65 »
intendenter	60 »
underintendenter	55 »
förvaltare	65 »

I enlighet med gällande bestämmelser rörande pensionering af arméns personal inträder skyldighet att ur tjänst afgå med pension och fyllnadspension för ofvan angifna beställningsinnehafvare 3 år efter inträdet i pensionsåldern.

I underdånig skrifvelse den 30 december 1905 har generalintendenten, under erinran att hans företrädare i ämbetet vid flere tillfällen hos Kungl. Maj:t framhållit nödvändigheten af en sänkning i pensionsåldern för intendenturkårens personal, på det att ökad tillgång å intendenturtjänstemän i reserv skulle kunna beredas, gjort förnyad framställning om vidtagande af åtgärder i sådant syfte. Generalintendenten anför därvid, att i händelse af mobilisering bristen å intendenturpersonal i reserv, beräknad allenast på grund af gällande mobiliseringsplaner och utan hänsyn till behovet af dylik personal för reserv-

och landstormstrupper, för närvarande uppginge till 125 intendenturtjänstemän af officers rang. Emellertid kunde det af ekonomiska skäl ej ifrågakomma att i fred fylla denna brist med fast anställd personal vid intendenturkåren, och det vore äfven omöjligt att anskaffa en reserv af utbildade intendenturtjänstemän, tillräckligt stor för fyllande af hela bristen. Man måste fördenskull åtnöja sig därmed, att det oundgängliga behofvet blefve tillgodosedt. Om man i detta syfte granskade beskaffenheten af de befattningar, för hvilka vid mobilisering personal, utöfver den i fred befintliga, måste anskaffas, funne man däraf tre skilda kategorier, nämligen dels sådana befattningar, som med nödvändighet kräde en *fullständigt utbildad intendenturpersonal*, dels sådana, som nöjaktigt borde kunna handhafvas af *personal med en mindre grad af intendenturutbildning* och slutligen sådana, som kunde upprätthållas af *civila yrkesmän*, hvilka genom sin sysselsättning i borgerliga lifvet ägde förutsättningar för att fylla sina uppgifter i dessa befattningar utan att hafva undergått någon särskild intendenturutbildning. Till den förstnämnda kategorien hörde befattningar såsom armé-, fördelnings-, brigad-, expeditions-, regements- och depåintendenter samt adjutanter hos högre intendenturtjänstemän. För dessa måste således tillgång finnas af stamanställd eller f. d. stamanställd personal. Till den andra kategorien borde förrådsintendents-, sjukvårdsintendents-, magasinschefs- m. fl. befattningar hänföras, hvilka kunde rekryteras af i mindre grad utbildad reservintendenturpersonal, under det att till den tredje kategorien räknades de i högre staber ingående proviantmästare-, kamrers-, bokhållare-, kassörs- m. fl. befattningar.

Beträffande de befattningar, som med nödvändighet kräde en fullt utbildad intendenturpersonal, kunde intendenturkåren med dess nuvarande reserv icke ens fylla behofvet af regementsintendenter inom krigsskådeplatsen, långt mindre behofvet af de till ett antal af omkring 50 uppgående viktiga befattningarna såsom depåintendenter i hemorten. För närvarande måste vid mobilisering omkring 15 regementsintendenter tagas från sina regementen för att bestrida de ännu viktigare befattningarna såsom expeditionsintendenter vid fälthären och etappväsendet eller såsom ställföreträdande fördelningsintendenter i hemorten. Hvilka svårigheter, för att ej säga vådor, som för dessa regementen såväl vid mobiliseringen som i fält kunna uppstå därigenom, att till följd häraf största delen af förplägnads- och utrustningsarbetet vid regementet måste läggas i oerfarna händer, kunde lätt inses. Visserligen finge, enligt Kungl. Maj:ts medgifvande, omkring 30 såsom intendentsaspiranter kommanderade officerare vid mobilisering disponeras till intendenturtjänst, men det vore i längden ohållbart, att i denna utsträckning taga officerare på

stat från deras militära befattning, hvarigenom motsvarande brist uppstode i officerskadrenna.

Snart sagdt lika ogynnsamt vore förhållandet med befattningarna såsom depåintendenter i hemorten, hvilka samtliga nu måste bestridas af personer, som fullständigt saknade erfarenhet i intendenturtjänst. Dessa depåintendenter skulle dock öfvertaga alla de till regementsintendentsbefattningen vid respektive regementen hörande åligganden och sålunda, bland annat, ombesörja all förplägnad och utrustning af arméns ersättningstrupper och nyformationer. Detta kunde emellertid icke med någon framgång verkställas af en personal, som saknade all erfarenhet och kunskap i de till tjänsten hörande föreskrifter, och hos hvilken man icke kunde påräkna det förutseende samt den omdömesförmåga, som intendenturtjänsten oafvisligen kräfde.

Beträffande nu nämnda befattningar såsom regements- och depåintendenter läte det sig ej heller göra, med hänsyn till mångsidigheten i de därmed förenade tjänstegöromålen, att i dem använda personer, hvilka erhållit en mindre grad af intendenturutbildning, utan måste dessa tjänster handhafvas af stamanställd eller f. d. stamanställd personal.

Af det anförda framginge den oeftergifliga nödvändigheten af att öka intendenturkårens reserv af f. d. stamanställd personal. För närvarande utgjordes denna, i hvad rörde beställningar af officers rang, af endast 8 personer, af hvilka 5 vore öfver 63 år gamla. Denna ringa tillgång på f. d. stamanställd personal kunde ej heller på grund af intendenturtjänstemännens höga pensionsålder — 60 à 65 år med därutöfver 3 respitår — för framtiden i nämnvärd grad ökas, och beräkningar i detta afseende visade en reserv af högst ett tiotal dylika tjänstemän, hvilka för öfrigt på grund af ålder till en del kunde antagas redan före afskedet vara mer eller mindre otjänstbara.

Med nuvarande bestämmelser kunde intendenturkåren sålunda ej tillföras erforderlig och lämplig reserv af f. d. stamanställd personal, hvadan detta kraf måste påkalla särskilda åtgärder för att tillgodoses. Härvid finnes enligt generalintendentens förmenande ingen annan utväg att välja än att nedsätta intendenturpersonalens pensionsålder.

För en sådan sänkning finnes dessutom, såsom vid upprepade tillfällen framhållits, andra mycket vägande skäl. Intendenturtjänsten stälde på den tid, då nuvarande pensionsbestämmelser lämnades, icke de stora fordringar på personalens rörlighet samt obrutna själs- och kroppskrafter, som erfarenheten numera visat vara nödvändiga. Med den utveckling kåren erhållit, hade nya kräfvande uppgifter förelagts densamma, såsom t. ex. utbildning af värnpliktige såväl till underbefäl

i intendenturtjänst som till fackmän i bageri-, slakteri- och magasin-tjänst. Härigenom hade äfven trupptjänst numera ålagts intendenturpersonalen, och omkring 16 intendenturtjänstemän af officers rang vore för sådan tjänstgöring årligen kommenderade vid de under vapenöfnin-garna pågående intendenturskolorna. Härtill komme, att intendentur-tjänsten äfven i öfrigt, med den ökade vapenöfningstiden och de årliga fält- och fälttjänstöfningarna, blifvit långt mer ansträngande och fått en helt annan karaktär än förut, i följd hvaraf den kräfde en i alla afseen-den fullt arbetsduglig personal. Allt detta gjorde, att intendenturbefatt-ningarna numera icke kunde med fördel upprätthållas af så ålderstigna personer, som de nu gällande pensionsbestämmelserna betingade.

Ännu mindre kunde en sådan personal motsvara de kraf, som ställ-des på intendenturkåren i fält, där arbetet på grund af sin intensitet och under trycket af det ansvar, som alltid måste hvila öfver detsamma, kräfde en fysisk och andlig uthållighet, som i regeln ej kunde påräknas hos personer, som befunne sig i en ålder af 60 till 70 år. En befäl-hafvare måste af sin biträdande intendenturtjänsteman kunna fordra full rörlighet och samma förmåga af handlingskraft som af sin militära stabspersonal, ett förhållande, som äfven bidragit till att i flera af utlandets arméer officerare vid respektive vapenslag utförde de åliggan-den rörande truppernas underhåll m. m., som hos oss handhades af intendenturen. Men huru skulle vår intendenturpersonal med en del representanter i en ålder af 60 till 70 år kunna utveckla den lifliga verksamhet, som bland annat truppernas lifsmedelsunderhåll med nöd-vändighet kräfde, och huru skulle densamma med sitt tröttande detalj-arbete i allmänhet förmå att under fältlifvets strapatser bibehålla det vakna intresse för truppernas bästa, utan hvilket den ej kunde fylla sin uppgift?

De i det föregående berörda förhållandena afsåge, såsom framhållits, intendenturtjänstemän med officers rang, men äfven för dem af under-officers rang, nämligen intendenturkårens förvaltare, vore den nuvarande pensionsåldern af 65 år enligt generalintendentens uppfattning allt för hög. Redan år 1902 gjorde en stor del af dessa förvaltare till dåva-rande generalintendenten hemställan om åtgärder för sänkande af förval-tarnas pensionsålder. De anförde därvid, att med nuvarande bestämmel-ser, såsom erfarenheten visat, flera af dem blifvit försatta i det läge att, ehuru utarbetade och otjänstbara, likväl nödgas för vinnande af pen-sionsrätt i sina beställningar kvarstå många år utöfver den ålder, då dåligt hälsotillstånd och brutna kroppskrafter begränsade eller omintet-gjorde deras förmåga att ens någorlunda kunna fullgöra sin tjänst.

Med anledning af denna hemställan yttrade dåvarande generalintendenten i skrifvelse till Kungl. Maj:t den 7 januari 1903, att han i allo delade den uppfattning, hvilken legat till grund för berörda hemställan. Däruti instämmer nuvarande generalintendenten, hvilken därvid tillika erinrat, att förvaltarna, innan den nya intendenturkåren på grund af 1892 års urtima Riksdags beslut började organiseras, såsom underofficerare vid armén varit pensionsberättigade 15 lefnadsår tidigare än de nya förvaltarna enligt 1894 års Riksdags beslut och detta ehuru göromålen och ansvaret i tjänsten för de förra icke på långt när hade den omfattning, som för de senare vore fallet. Då härtill komme att förvaltarnas verksamhet till stor del och i regeln många timmar dagligen vore förlagd till dragiga samt om vintern oeldade och kalla förrådslokaler, insåges lätt, att intendenturkårens förvaltare mer än flertalet andra statens tjänstemän vore utsatta för att i sin tjänst ådraga sig ohälsa och i förtid brutna kropps krafter.

Med hänsyn till nu anförda förhållanden, och då det ej kunde vara med statens förmån och värdighet förenligt, att tjänstemän så länge tvingades kvarstå i tjänsten, att de såväl efter eget som andras omdöme på grund af ålder och aftagande kropps krafter ej förmådde fullgöra sina åligganden, hölle generalintendenten före, att redan af denna anledning tillräckliga skäl förefunnes att sänka äfven förvaltarnas pensionsålder. Härigenom vunnes äfven, att genom en dylik åtgärd en väl behöflig reserv af förvaltare skulle vid mobilisering kunna påräknas, hvarigenom åtminstone vid en del af de förplägnadsmagasin, som för närvarande inom krigsskådeplatsen måste organiseras under själfständigt befäl af civila personer, kunde till chefer erhållas i intendenturtjänst väl erfarna förvaltare.

Vore det sålunda på grund af hvad ofvan anförts af flera anledningar nödvändigt, att intendenturtjänstemännens pensionsålder sänktes, uppstode frågan, hvilka åldersgränser i detta hänseende lämpligen borde fastställas. Inom flera arméer i utlandet, exempelvis i Frankrike, Danmark och Norge, vore intendenturtjänstemännen i fråga om pensionering jämnställda med arméns befäl och underbefäl, ett förhållande som af föregående generalintendenter blifvit framhållet såsom särdeles önskvärdt äfven för vår armé. För egen del ansåge generalintendenten, i full anslutning till en sådan ståndpunkt, ett dylikt förhållande vara det principiellt riktiga. Därigenom kunde det oafvisliga behovet af f. d. stamanställd intendenturpersonal i reserv i största möjliga mån tillgodoses och arméns intendenturtjänstemän hållas vid den

vigör, som med nödvändighet fordrades för ett kraftigt handhafvande af intendenturtjänsten.

Då emellertid en förändring af denna omfattning skulle för samtliga kårens medlemmar, med undantag af general- och öfverfältintendenten, medföra en sänkning af pensionsåldern med 10 eller 15 år, kunde steget i den afsedda riktningen icke på en gång tagas fullt ut, enär därigenom ett för stort antal vakanser inom kåren på allt för kort tid skulle uppkomma. Det vore därför enligt generalintendentens uppfattning lämpligt att som en öfvergång tillsvidare begränsa den ifrågasatta sänkningen till 5 år för samtliga beställningsinnehafvare, med undantag för generalintendenten, beträffande hvilken helt naturligt ingen ändring borde förekomma. Intendenturtjänstemännens pensionsålder skulle med en dylik förändring inträda vid följande lefnadsår:

för generalintendenten	65 år
» öfverfältintendenten	60 »
» fältintendenter	60 »
» intendenter	55 »
» underintendenter	50 »
» förvaltare	60 »

hvarjämte, beträffande viss tjänsteålder för ernående af pension och rättighet att efter uppnådd pensionsålder ytterligare viss tid i tjänsten kvarstå, samma bestämmelser, som för arméns befäl och underbefäl vore eller framdeles kunde varda bestämda, borde gälla äfven för intendenturtjänstemän. Generalintendenten föresloge tillika, att de nu ifrågasatta förändringarna skulle träda i kraft från och med år 1907, dock med rätt för de beställningsinnehafvare, som därigenom skulle nödgas omedelbart afgå, att kvarstå i tjänst, till dess de på grund af nuvarande bestämmelser inträdde i pensionsåldern.

Chefen för generalstaben har i häröfver afgifvet underdånigt yttrande anfört, att uti den af generalintendenten framhållna bristen å intendenturtjänstemän vid mobilisering ett tillräckligt vägande skäl för nedbringande af den för intendenturpersonalen bestämda pensionsåldern förefunnes. Generalintendentens förslag, att i fråga om pensionering intendenturtjänstemännen skulle jämnställas med arméns befäl och underbefäl, ansåge generalstabschefen både principiellt riktigt och bäst motsvarande det förefintliga behovet af intendenturtjänstemän i reserv. I anförda punkter anslöte han sig därför till generalintendentens förslag.

Mot förslaget, att, såsom en öfvergång, intill dess för intendentur-

tjänstemännen samma pensionsålder som för armébefälet kunde varda bestämd, ifrågavarande sänkning af pensionsåldern skulle sättas till 5 år för samtliga beställningsinnehafvare med undantag för generalintendenten, ansåge han sig ej böra göra någon erinran, om det ock kunde synas önskvärdt, att den pensionsålder för intendenturtjänstemän, till hvilken generalintendenten slutligen ville komma, kunnat ernås utan dessa öfvergångsbestämmelser.

Beträffande den af generalintendenten föreslagna bestämmelsen, att de tilltänkta förändringarna skulle träda i kraft från och med år 1907, dock med rätt för de beställningsinnehafvare, som därigenom omedelbart skulle nödgas afgå, att kvarstå, tills de på grund af nuvarande bestämmelser inträdde i pensionsåldern, kunde anmärkas, att dels vissa ojämnheter komme att uppstå vid tillämpningen och dels att den knappast vore förenlig med deras rätt, som redan innehade fullmakter å sina beställningar.

Enligt erhållet uppdrag har sedermera *direktionen öfver arméns pensionskassa* låtit verkställa utredning rörande storleken af den ökade pensioneringskostnad, som af de ifrågavarande pensionsåldersgränsernas sänkande på föreslaget sätt måste blifva en följd. Efter inhämtad upplysning af generalintendenten hade i denna utredning genomsnittsåldern vid befordran till fältintendent antagits till 46 år samt vid utnämning till underintendent 26½ år och till förvaltare 30 år. Vidare hade antagits, att de s. k. respitären, eller de i regel 3 åren mellan tiden för pensionsrättens uppnående och för skyldighet att med pension afgå ur tjänst, icke uttoges — hvilket gjorde, att kostnadsiffran blefve åtskilligt för hög — äfvensom att de föreslagna bestämmelserna så länge varit gällande, att desamma hunnit utöfva full verkan å pensionsstaten.

Med dessa antaganden och förutsättningar till grund hade af beräkningarna framgått, att, under det att den framtida högsta tänkbara pensioneringskostnaden för intendenturkåren enligt nu gällande bestämmelser kunde uppgå till 108,720 kronor, den högsta ökning häri, som af generalintendentens förslag kunde uppkomma, utgjorde 57,880 kronor. eller intill 166,600 kronor. Såsom nyss erinrats, afsåge dessa slutsiffror den framtida totalkostnaden för de olika alternativen: nuvarande pensioneringsgrunder och de föreslagna ändrade grunderna.

Enligt särskildt verkställd utredning har det visat sig, att denna kostnadsökning icke uppnår sitt fulla belopp förrän år 1946, samt att icke någon ökning kan förväntas förrän år 1916, då den beräknas uppgå till högst 3,600 kronor.

Direktionen öfver arméns pensionskassa har till sist i likhet med chefen för generalstabens ansett sig böra fästa Kungl. Maj:ts upp-

märksamhet därpå, att ett sådant förfaringssätt, som generalintendenten syntes hafva tänkt sig, att den föreslagna sänkningen af pensionsåldersgränsen skulle träda i kraft från och med år 1907 utan rätt för andra beställningsinnehafvare än dem, som därigenom skulle nödgas att omedelbart från tjänst och lön på stat afgå, att kvarstå, tills de på grund af nuvarande bestämmelser inträdde i pensionsåldern, väl knappast vore förenligt med nödigt beaktande af nuvarande beställningsinnehafvares rättsliga ståndpunkt; utan att hellre — i likhet med hvad vid antagandet af 1877 års pensioneringsgrunder ägde rum — hvarje löntagare, som af de nya grunderna berördes, borde lämnas tillfälle att välja mellan att kvarstå vid innehafvande pensionsrätt och att få de nya grunderna på sig tillämpade.

I likhet med generalintendenten och chefen för generalstabens anser jag en nedsättning i pensionsåldern för intendenturkårens personal vara oundgängligen erforderlig, för att denna personal må, i såväl fred som krig, kunna på ett tillfredsställande sätt fylla sin viktiga uppgift. Det torde få anses såsom ostridigt, att numera större fordringar än förut måste ställas på såväl fysisk rörlighet och uthållighet som förmåga af kraftigt initiativ hos de förvaltande organen vid fälthären, och att dessa fordringar i regeln icke kunna fyllas af personer, som närma sig den ålder, hvilken för närvarande är gräns för intendenturpersonalens kvarstående i tjänst. Hvad särskildt beträffar fältintendenterna och intendenterna skola dessa åtfölja trupperna i fält och användas i den maktpåliggande förvaltningstjänsten vid de opererande härafdelningarna, hvarunder på dem komma att ställas betydande kraf med afseende å förmåga att uthärda kroppsliga ansträngningar.

Den ansvarsfulla och mycket pröfvande verksamhet, som förvaltarna vid intendenturkåren hafva sig ålagd äfven under fred, gör det i hög grad önskvärdt, att någon minskning i dessa tjänstemäns pensionsålder kommer att inträda. Förrådsuppbörden och förrådsskötseln äro af den omfattande natur, att de kräfva full vigör och arbetskraft hos förrådsförvaltarna.

I anledning af generalintendentens yttrande om ökning af intendenturpersonalen i reserv vill jag än ytterligare framhålla behovet däraf, hvilket i en beaktansvärd grad torde kunna tillgodoses genom ett tidigare pensionerande af intendenturkårens personal.

En sänkning af intendenturkårens pensionsålder synes mig sålunda vara nödvändig, men jag kan dock ej biträda den mening, att denna sänkning bör ske i sådan grad, att pensionsåldern för intendenturkårens

personal blefve densamma som för likställda officerare. Att gå så långt synes mig nämligen icke vara behöfligt, utan torde den af generalintendenten såsom ett öfvergångsförslag gjorda hemställan, att pensionsåldern nu skulle nedsättas med 5 år för hvarje grad af beställningsinnehafvare å intendenturkårens stat, utom för generalintendenten, vara lämpligen afpassad och ändamålsenlig, till hvilken hemställan jag följaktligen får förorda bifall.

I likhet med generalstabschefen och direktionen öfver arméns pensionskassa anser jag, att, därest de ifrågasatta bestämmelserna om pensionsålder för intendenturpersonalen vinna Kungl. Maj:ts och Riksdagens bifall, det bör tillåtas den nu i tjänst varande personalen att välja mellan att kvarstå vid hittills gällande pensionsbestämmelser eller att öfvergå till de nya.

Höjning af
tygunderoffi-
cerarnas pen-
sionsålder.

I detta sammanhang anhåller jag att få underställa Kungl. Maj:ts pröfning en af generalfälttygmästaren och inspektören för artilleriet uti underdånig skrifvelse den 14 november 1905 gjord framställning rörande höjning af tygunderofficerarnas pensionsålder.

Generalfälttygmästaren erinrar i detta afseende, hurusom bland personalen vid artilleriets tygstater tygunderofficerarna i det afseendet intoge en särskild ställning, att de hänfördes till militär personal, då däremot den öfriga personalen vore civilmilitär. Häraf följde, att tygunderofficerarna i likhet med annan militär personal af motsvarande grad blefve pensionsberättigade vid 50 års ålder, under det att pensionsåldern för tygstatspersonalen i öfrigt inträdde först vid 60 år. Då någon militär tjänstgöring med större fordringar å kroppslig vigör och uthållighet ej förekomme för tygunderofficerarna, funnes ur sådan synpunkt intet hinder för att höja dessas pensionsålder till 60 år; och billigheten syntes därför fordra, att de komme i åtnjutande af den fördel, som i vissa fall ansåges förenad med ett förlängdt kvarstående i tjänst. Då exempelvis tyghandtverkare, hvilka hade ett arbete, som både kräfde full arbetsduglighet och vore mera slitande än tygunderofficerarnas, det oaktadt hade högre pensionsålder än de senare, framginge däraf, att någon olägenhet af en senare pensionering af tygunderofficerarna beträffande deras förmåga att sköta sin tjänst ej vore att befara.

Den förlängda tjänstetiden hade äfven sitt berättigande ur synpunkten af en följdriktig befordran inom tygstaten. Det vore nämligen syn-

nerligen önskvärdt, att befordringarna inom nämnda stat kunde ske gradvis och sålunda tygskrifvare befordras till tygunderofficer samt denne till tygförvaltare. Då emellertid tygunderofficerens löneförmåner vore föga afsevärdt större än tygskrifvarens, samt pensionen för båda utginge med samma belopp, vore det knappast antagligt, att tygskrifvare skulle eftersträfvat befordran till tygunderofficer, med mindre pensionsåldern för denna grad höjdes. Säkerligen komme äfven en förlängning i tjänstetiden för tygunderofficeren och den följdriktiga befordran inom tygstaten, som därigenom möjliggjordes, att göra befattningarna vid tygstaten mera eftersökta, på grund hvaraf ock ett bättre urval vid deras tillsättande kunde äga rum.

Direktionen öfver arméns pensionskassa framhåller, att ur pensioneringsutgiftssynpunkt en icke oväsentlig besparing för statsverket skulle uppstå, om tygunderofficerarnas pensionsålder höjdes med 10 år, samt har alltså intet att mot förslaget erinra. Men då såväl tillgodonjutandet af redan utlofvad pensionsrätt ur arméns pensionskassa som befrielse från erläggande af pensionsavgift ej mindre för egen pensionering än äfven för änke- och pupillpension genom bifall till den gjorda framställningen komme att för vederbörande löntagare uppskjutas, ansåge direktionen, att det borde vara en hvar, som häraf berördes, fritt att inom viss tid, t. ex. 6 månader från det utkommande författning i ämnet trädte i kraft, genom vederbörande chef till direktionen ingifva förklaring, huruvida han önskade ingå på de nya pensions- och avgiftsvillkoren eller önskade kvarstå å de nuvarande.

Då förslaget om höjning af tygunderofficerarnas pensionsålder från 50 till 60 år synes mig välgrundadt med hänsyn till ifrågavarande personals ställning och tjänsteåligganden samt medför minskning i kostnaderna för arméns pensionering, har jag däremot intet att erinra. Likasom, enligt hvad jag förut anfört, intendenturpersonalen synes mig böra få välja mellan att kvarstå vid nu för dem gällande pensionsvillkor eller inträda i de nya, bör jämväl nu ifrågavarande personal medgifvas sådan rätt.

Slutligen får jag i underdånighet anmäla, att direktionen öfver arméns pensionskassa uti skrifvelse den 21 nästlidne november fästat uppmärksamheten därvid, att i nu gällande stater för armén funnes upptagna vissa nya beställningar, för hvilkas innehafvare pensionsåldern icke blifvit bestämd. Dessa vore den å staten för kommandantskapet i Boden

Pensions-
åldern för
kommandan-
ten i Boden
m. fl.

uppförda kommandanten därstädes, hvilken skulle åtnjuta öfverstes aflöningsförmåner, samt de å staten för garnisonssjukhuset i Stockholm upptagna sjukhusläkarna, af hvilka den ene — chefläkaren— skulle uppbära samma lön som regementsläkare och den andre samma lön som bataljonsläkare. Direktionen har i anledning häraf föreslagit, att pensionsåldern skulle bestämmas för kommandanten i Boden och chefläkaren vid garnisonssjukhuset till densamma som för regementschefer och regementsläkare eller 60 år samt för den andre sjukhusläkaren till samma pensionsålder som är fastställd för bataljonsläkare eller 55 år.

Arméförvaltningen har häremot intet att erinra och för egen del ansluter jag mig till direktionens förslag.

I öfverensstämmelse med de framställningar, för hvilka jag nu redogjort, har jag låtit utarbета förslag till ändrad lydelse af punkten 2 uti de genom nådiga cirkuläret den 22 juni 1877 kungjorda pensioneringsgrunderna för armén, hvarvid jämväl iakttagits de i nämnda punkt tid efter annan af Kungl. Maj:t med Riksdagen beslutade ändringarna och tilläggen. Därjämte har i förslaget gjorts de ändringar, som betingas af den omorganisation af armén, som ägt rum. Beställningar, hvilka icke vidare finnas i staterna och hvilka ej heller af annan grund behöfva upptagas i denna punkt, hafva sålunda uteslutits. Enligt punktens nuvarande lydelse är »materialförvaltaren vid krigsskolan» pensionsberättigad vid 60 år. Emellertid upptager krigsskolans stat nu icke någon så benämnd beställning. Däremot finnas i staten uppförda: å staben en »fanjunkare, förvaltare samt tillika väbel och uppsyningsman öfver kungsgårdens byggnader, park och utägor», samt å kompanistaten en fanjunkare, hvilken enligt reglementet för skolan handhafver värden om kompaniets inventarier och elevernas egna persedlar såsom linne m. m. Dessa beställningar äro närmast jämförbara med beställningar vid intendenturkåren; och torde pensionsåldern för innehafvare däraf, oafsedt de nuvarande militära titlarna, böra vara densamma, som nu är bestämd för »materialförvaltaren» eller 60 år, och uttrycklig bestämmelse därom meddelas. Någon annan saklig ändring än de af mig nu angifna innebär icke det uppgjorda förslaget till ny lydelse af ifrågavarande stadgande.

På grund af hvad jag sålunda anfört, får jag hemställa, det Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva,

dels att punkten 2 i de utaf Kungl. Maj:t med 1877 års Riksdag antagna grunder för pensionering af arméns befäl och underbefäl med vederlikar måtte erhålla följande förändrade lydelse:

»2.

En hvar af förenämnda ämbets- och tjänstemän, hvilken vid afskedstagandet stått i statens tjänst i 30 år, eller, om han är underofficer vid värfvadt garnisonsregemente eller fortifikationen, i 25 år, samt i öfrigt till arméns pensionskassa erlagt stadgad pensionsafgift, och är till pension ur kassan berättigad, äger att efter erhållet afsked undfå fyllnads-pension, beräknad enligt punkten 1 här ofvan, om tillika följande lefnadsår äro uppnådda, nämligen af:

a) generaler af alla grader, generalintendenten, militärbefälhafvaren å Gottland, krigsarkivarien samt vaktmästarna vid militära ämbetsverk och staber 65 år;

b) regements- och sekundchefer äfvensom öfriga chefer för särskildt för sig bestående militära kårer, öfverstarna vid generalstaben och fortifikationen, kommandanten i Boden, öfverfältintendenten, chefen för krigshögskolan, professorn vid generalstaben, fältintendenter, auditörer, sekreteraren vid fortifikationen, regementsläkare, chefen för arméförvaltningens intendentsdepartements sjukvårdsbyrå, chefläkaren vid garnisons-sjukhuset i Stockholm, regementsveterinärer, tygingenjörer, fabriksingenjörer, tygförvaltare, fabriksförvaltare, kassörer och förrådsförvaltare vid fortifikationen, förvaltare vid intendenturkåren, fanjunkarna vid krigsskolan, väbeln vid artilleri- och ingenjörhögskolan, tygunderofficerare, verkmästare, besiktningsrustmästare, tygskrifvare, fabrikskrifvare, tyghandtverkare, gevärshandtverkare och handtverkare vid trängen 60 år;

c) öfriga i mom. b ej upptagna regementsofficerare, regementsintendenter, intendenter, bataljonsläkare, assistenten å arméförvaltningens intendentsdepartements sjukvårdsbyrå, sjukhusläkaren med bataljonsläkares lön vid garnisonssjukhuset i Stockholm, regementsstallmästare, bataljonsveterinärer 55 år;

d) officerare af kompaniofficers grad, underintendenter, underofficerare, med undantag af fanjunkarna vid krigsskolan och tygunderofficerare, äfvensom musikpersonal 50 år.»

dels ock att föreskrift meddelas därom, att nuvarande löntagare, som icke önskar få de nya bestämmelserna på sig tillämpade, skall senast sex månader efter deras trädande i kraft därom göra anmälan hos direktionen öfver arméns pensionskassa.»

Kungl. Maj:ts Nåd. Proposition N:o 62.

Till denna hemställan, hvaruti statsrådets öfriga ledamöter instämde, täcktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna nådigt bifall; och skulle proposition, sådan den finnes detta protokoll bilagd, till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo:

G. Hagbergh.
